

รู้ทันเทคโนโลยี ‘สบู่อัจฉริยะ’

ช่วยชุมชนรอดพ้นวิกฤต

“ปัญหาความยากจนเกิดขึ้นแล้วซ้ำอีกแบบนี้เมื่อไหร่ชาวบ้านจะรวย ขายเมล็ดได้เมล็ดละ 3 บาท แต่โรงกลั่นขายน้ำมันได้มากกว่าหลายเท่าตัว รวยนะ...” เสียง รศ.ดร.สมบัติ ชิดะวณิช คณบดีคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ปรายขณะนำคณะสื่อมวลชนไปพิธีเปิดวิทยาลัยชุมชนตราด เมื่อวันที่ 23-24 มีนาคมที่ผ่านมา

หลังจากพินิจน้ำมันอย่าง “สบู่ดำ” กลายเป็นพืชทางเลือกที่ทดแทนน้ำมันดีเซล ดูเหมือนที่ผ่านมาจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากหน่วยงานราชการมีแต่การส่งเสริมให้ปลูกแต่ขาดการจัดการที่ดี

ล่าสุด กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วท.) ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีและวัสดุแห่งชาติ

(เอ็มเทค) สนับสนุนเครื่องจักรกลไทย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นำโดย นายประวิทย์ รัตนเพียร รักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำทางงานวิจัยและพัฒนาสบู่ดำลงพื้นที่วิทยาลัยชุมชนตราด ต.เนินทราย อ.เมืองตราด จ.ตราด เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องในการปลูกสบู่ดำ พร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีในระดับชุมชน

รศ.ดร.สมบัติกล่าวว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกสบู่ดำแล้วก็นำเมล็ดไปขายให้เจ้าของโรงกลั่นน้ำมัน กลายเป็นช่องทางให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ สิ่งสำคัญต้องส่งเสริมให้ปลูกเองใช้เองเป็นอุตสาหกรรมในชุมชน แต่การจะปลูกเองจำเป็นต้องมีความรู้ ทั้งการปลูกที่ถูกต้อง การเพิ่มผลผลิต

และการเพิ่มมูลค่า

รศ.ดร.สมบัติอธิบายถึงหลักการให้ความรู้อย่างครบวงจรว่า สิ่งสำคัญต้องสนับสนุนให้ชาวบ้านปลูกเอง ใช้เอง ลดการผลิตเชิงพาณิชย์ เนื่องจากหากจะปลูกเพื่อขายเมล็ดจะไม่คุ้มทุนเพราะทุกวันนี้ต้นทุนการผลิตประมาณ 15 บาทต่อกิโลกรัม หากดำกำไรไป เกษตรกรจะขาดทุน อย่างไรก็ตาม เบื้องต้นจัดทำเป็นแผนที่นำทางงานวิจัยและพัฒนาสบู่ดำ โดยพัฒนาเป็นโรงเรียนสบู่ดำในชุมชน สอนแบบครบวงจร ตั้งแต่การขยายพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว โดยจะศึกษาระยะปลูกสบู่ดำในพื้นที่ 5 ไร่ ให้ความรู้

เกษตรกร 500 ราย ให้มีเมล็ดพันธุ์ด้วยขยายพันธุ์
กิน คาดว่าจะเป็นรูปธรรมภายใน 3 ปี นอกจากนี้
ผลพลอยได้จากสไปด้ายังให้ผลคั่วเมล็ด สามารถเพิ่ม
รายได้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง อาทิ เปลือกและ
กากสไปด้าทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์และน้ำสกัดชีวภาพ
รวมทั้งยังนำมาผลิตเป็นเชื้อเพลิง ส่วนลำต้นยังมา
อัดเป็นแผ่นไม้อัด เพิ่มรายได้ได้อีก
นอกจากนี้ วท.ดร.สมบัติยังให้ความรู้ในเรื่อง

พิษของเมล็ดสไปด้าด้วย อาทิ เมล็ดสไปด้าไม่ควร
รับประทาน เพราะเป็นพิษน้ำมัน ไม่ใช่พืชกินได้
อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าพืชดังกล่าวมีทั้งคุณ
และโทษ แต่หากนำมาใช้ประโยชน์ก็จะให้คุณ
ประโยชน์มากกว่าเช่นกัน ทั้งนี้ มีบางรายงานระบุว่า
สารเคอร์ซิน (Curcin) ในเมล็ดสไปด้า เป็นสารตั้ง
ต้นให้เกิดมะเร็ง แต่ในทางกลับกันพบว่ารายงาน
จากประเทศเยอรมนีได้ระบุชัดเจนว่า หากนำมา

สกัดและผ่านกระบวนการทางเคมีสามารถเป็นสาร
ต้านมะเร็งได้

การให้ความรู้โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
แบบปลูกเอง ใช้องค์ คงไม่เพียงพอสำหรับ
อุตสาหกรรมชุมชน เนื่องจากวิธีการสกัดน้ำมัน
จากเมล็ดสไปด้าไม่ใช่ทำกันง่ายๆ สิ่งสำคัญต้องมี
เครื่องสกัดน้ำมันสไปด้าหรือเครื่องหีบน้ำมันสไปด้า
ปัจจุบันราคานำเข้าจากต่างประเทศ 200,000
บาทต่อเครื่องการลงพื้นที่ในครั้งนี้ได้นำเทคโนโลยี
ที่ผลิตโดยคนไทย โดยความร่วมมือระหว่างศูนย์
เอ็มเทคกับสมาคมเครื่องจักรกลไทย ออกแบบและ
ผลิตเครื่องหีบน้ำมันสไปด้าต้นแบบในราคาเครื่อง
ละ 20,000-30,000 บาท

แม้ราคาเครื่องหีบสไปด้าจะลดลงเหลือเพียงไม่กี่
หมื่นบาท แต่ชาวบ้านคนจนจะมีปัญหาซื้อหาไม่ได้
อย่างไร ในเมื่อปลูกเอง ใช้องค์ คำก็ทำไม่ได้ คงต้อง
พึ่งพนโยบายจากภาครัฐ แต่จะเป็นภาครัฐไหน คง
รออีกนาน เพราะท่ามกลางการเมืองที่ปั่นป่วนดูจะ
ไม่ลงตัวง่ายๆ ชาวบ้านตลาดฯ จำนวนต้องพึ่งพาตัว
เองไปก่อน โดยอาศัยสหกรณ์ชุมชนน่าจะเป็นอีก
ทางออกที่พึ่งพาได้ในตอนนี้

วารุณี สิทธิรังสรรค์

warunee11@yahoo.com